

AKADEMIN FÖR HÄLSA OCH ARBETSLIV
Avdelningen för arbetshälsvetenskap och psykologi

Varför arbetar högskolestudenter under studietiden

Hur påverkas den psykosociala situationen?

Lotta Hassel och Helén Ståhl

2019

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Psykologi
Personal- och arbetslivsprogrammet

Handledare: Johan Willander
Examinator: Lars Eriksson

Sammanfattning

Syftet med vår studie var att undersöka varför vissa högskolestudenter väljer att enbart studera och andra att yrkesarbeta parallellt med studierna. Samt att undersöka om det fanns någon skillnad i hur grupperna, enbart studerande vid högre studier och yrkesarbetande parallellt med studierna, upplevde hälsa, trötthet, stress och ekonomi under studietiden. Deltagarna bestod av studerande på högskola och universitet i Sverige ($n=3437$) varav 57,9 % var kvinnor och 42,1% var män. Studiens mätinstrument var en enkät som bestod av bland annat frågor om studenten yrkesarbetade under studietiden, självskattning av upplevelsen av hälsa, trötthet, stress och ekonomi. Resultatet analyserades och visade att ekonomiska skäl var den främsta orsaken till att högskolestudenter yrkesarbetade parallellt med studierna. Det fanns en signifikant skillnad mellan grupperna hur de upplevde sin ekonomiska situation, där yrkesarbetande studenter uppgav sin ekonomi som sämre. Det fanns däremot ingen signifikant skillnad mellan grupperna i upplevelse av hälsa, trötthet och stress. En signifikant könsskillnad i resultatet visade att kvinnor upplevde mer trötthet, stress och ohälsa. Slutligen diskuteras studiens resultat samt förslag på vidare forskning.

Sökord: student, arbete, hälsa, stress, ekonomisk situation.

Abstract

The aim of this study was to investigate *why some college students choose to only study during their education time and others to work in parallel with their studies*. The aim was also to find out whether there was any difference between the two groups regarding health, tiredness, stress and economic. The participants consisted of students at universities in Sweden ($n = 3437$), of which 57,9 % were women and 42,1 % were men. The study's measuring instrument was a questionnaire that consisted questions about if and why the student worked or not during their education time. Self-assessment answers for health, tiredness, sleep, stress and economy. The results were analyzed and showed that it was economic reasons for why student worked in parallel with the studies. There was a significant difference between the groups how they experienced their financial situation, where working-class students stated their finances as inferior. However, there was no significant difference between the groups in the perception of health, sleep and stress. A significant gender difference in the results showed that women experienced more stress, bad sleep and ill health. Finally, the results of the study and suggestion for further research were discussed.

Key words: students, work, health, stress, economy,

Hassel & Ståhl

Förord

Uppsatsförfattarna vill rikta ett stort tack till vår handledare Johan Willander som har varit en värdefull pusselbit med sitt kunnande och engagemang när han har lotsat oss framåt i arbetet och givit oss goda råd och positiv energi i vårt uppsatsarbete. Vi vill även tacka familj och alla vänner för deras stöd och uppmuntran. Slutligen så skulle vi vilja tacka CSN.

Gävle den 30 maj 2019

Lotta Hassel & Helén Ståhl

Introduktion

Utbildningsnivån hos Sveriges befolkning har ökat de senaste årtiondena och år 2017 hade 43 procent av personer i åldersgruppen 25 - 64 år studerat vidare efter gymnasiet. En orsak till ökningen kan vara att utbildningssystemet har vuxit, med fler studieplatser på högskolor- och universitet (Statistiska centralbyrån, 2018). Begreppet högskola inkluderar högre utbildning på högskola och universitet i denna studie. Därav har antalet akademiker i befolkningen ökat från en halv miljon år 1990 till närmare en och en halv miljon 2013. Akademiker är därmed inte längre en minoritetsgrupp på den svenska arbetsmarknaden. En fjärdedel av arbetskraften är akademiker och gruppen fortsätter att växa. Historiskt sett har fler män än kvinnor haft en akademisk utbildning, men under de senaste 15 åren har situation förändrats och det är nu ett större antal kvinnor än män som innehar en akademisk utbildning (Oscarsson, 2015). Dessutom, känner kvinnor högre arbetstillfredsställelse än män, menar Eskildsen, Kristensen och Westerlund (2004). De uppger, i samma studie, att i en jämförelse mellan grupperna låg- och högutbildade, upplevde högutbildade mindre arbetstillfredsställelse än lågutbildade.

Self-determination theory (SDT) är en teori som menar att känsla av kompetens, självbestämmande och social meningsfullhet påverkar motivationen samt att en orsak till stress är negativ feedback som tenderar att undergräva motivation. Medan positiv feedback är att främja motivation och arbetstillfredsställelse. Målinriktade personer som är självständiga i sina val när det gäller att enbart studera eller yrkesarbeta parallellt med studierna, uppfattade sin situation, hälsa och sitt välbefinnande som mer tillfredsställande (Deci & Ryan, 2000).

Andra stressrelaterade symptom som studenter lyfter fram är trötthet, svårigheter att slappna av, smärta i kroppen, ångslan, oro samt ångest. Psykisk ohälsa, som till exempel stress, besvär med ångest och depression, är idag den vanligaste orsaken till att studenter kontaktar en studenthälsomottagning. Lärosäten blir därmed en viktig plattform att förebygga ohälsa och främja psykisk hälsa (Folkhälsomyndigheten, 2018). Stress kan påverka studenter negativt i form av sämre inlärningsförmåga (Stevensson & Harper, 2006). Psykosociala och organisatoriska faktorer inom högskolor, universitet eller på arbetsplatsen har betydelse för folkhälsan (Folkhälsomyndigheten, 2018). Brister i den psykosociala arbetsmiljön är vanliga orsaker till psykosociala besvär bland både kvinnor och män (Owen, Kavanagh &

Dollard, 2018). Psykosociala besvär kan ses som samband mellan psykologiska och sociala förutsättningar, till exempel kan en känsla av stress och avsaknad av socialt nätverk inverka på studenters känsloliv och psyke. Deci och Ryan (2000) antyder i sin studie att stöd av familj eller vänner inte behövde ha en inverkan på individers motivation och upplevelse av stress.

Positiva aspekter med att yrkesarbete parallellt med studierna kan vara att det berikar studietiden och ökar det sociala nätverket för studenterna (Wang, Kong, Shan & Vong, 2010). För att bli mer attraktiva på arbetsmarknaden efter examen kan studenter behöva få yrkeserfarenhet under studietiden (Schoffstall & Arendt 2013). Negativa aspekter med att yrkesarbete parallellt med studierna är att det kan ha en mindre gynnsam påverkan på studieresultat: ju fler timmar en student arbetade, desto större negativ inverkan observerades på examensresultat (Callender, 2008; Owen, et al, 2018).

I Callenders (2008) studie lyfts det fram att socioekonomiska aspekter spelar in och att ekonomi var en anledning till varför vissa studenter arbetade under studieåren. I Carlheds forskningsrapport (2016) framhålls att en bidragande faktor på hur studenter gör under studietiden kan vara föräldrarnas socioekonomiska position. Socioekonomisk bakgrund definieras vanligen som föräldrars inkomst, utbildning, och sysselsättning men det kan variera från undersökning till undersökning (Kingston, 2001). Tidigare forskning har visat på att studenters socioekonomiska förutsättningar hemifrån i form av resurser, värderingar och aktiviteter kan påverka personens förutsättningar under studietiden. Andra faktorer som kan påverka om studenter väljer att yrkesarbete eller inte under studietiden var kön och inkomst samt typ av utbildningsprogram (Carlhed, 2016). Moreau och Leathwood (2006) visar i sin rapport att kvinnor var mer benägna att arbeta under studietiden och då främst kvinnor med arbetarklassbakgrund.

Carlheds (2016) påvisar att studenter med högutbildade föräldrar hade fler studieuppehåll, vilket gjorde att studietiden blev utspridd över längre tid. Studenter med föräldrar med lägre utbildningsnivå startade studierna senare i livet men läste hela utbildningen utan avbrott.

I Sverige finns möjlighet till studiestöd; Centrala studiestödsnämndens hemsida framhåller att ett av världens mest frikostiga studiestöd återfinns i Sverige och tack vara CSN kan alla studera i Sverige oavsett bakgrund (CSN, 2019).

I Moreau och Leathwood (2006) studie framkom att brittiska studenter kände en hög ekonomisk press på grund av avsaknaden av studiestöd och avgiftsbelagda utbildningarna, vilket ledde till att många tvingades att yrkesarbeta parallellt under studietiden för att klara sin ekonomi. De socioekonomiska förutsättningarna, såsom föräldrars ekonomiska förutsättningar, kan bidra till att vissa brittiska studenter väljer att inte ta studielån utan istället arbeta under studietiden. Andelen studenter med deltidsarbete ökade i Storbritannien från 47 procent år 1999 till 58 procent under år 2003 och andelen studenter som arbetade under studieåret växte från 64 procent till 70 procent.

En internationell utblick visar, enligt Owen et al (2018), att 75 procent av studenterna i Storbritannien, 78 procent i USA och 76 procent i Australien yrkesarbetar på grund av ekonomiska skäl. Det har blivit allmän praxis för studenter i dessa länder att arbeta parallellt med studierna och har blivit ett globalt fenomen, vilket också gäller för Sverige, enligt Carlehed (2016).

Många av de studier som gjorts om studenter som yrkesarbetat parallellt har inte utförts i Sverige, till exempel Oviatt, Baumann, Bennett, och Garza (2017) i USA, Owen et al, (2018) i Australien och av Wang, Kong, Shan, och Vong (2010) i Kina. Trots det faktum att det i Sverige finns många studenter som är inskrivna på högskola på heltid som också yrkesarbetar parallellt, har få undersökningar genomförts med fokus på hur kraven från både skola och arbete påverkar individers välbefinnande, prestationen och den rollkonflikt som kan uppstå för studenten (Caldenwood & Gabriel, 2017).

Schoffstall och Arend (2014) lyfter fram att anledningar till att studenter väljer att yrkesarbeta under studietiden var bland annat att utveckla och förbättra sin kompetens, få arbetslivserfarenheter eller att tjäna pengar. Många studenter kände att arbetet under studietiden gett dem användbara färdigheter och livserfarenhet och vissa bevis tyder på att arbetsgivare vill att nyexaminerade studenter bör ha viss arbetslivserfarenhet även om den inte var relaterad till studieämnet (Moreau & Leathwood, 2006). Carlhed (2016) påvisar dock att en negativ effekt av yrkesarbete under studietiden är att studenten blir mindre effektiv och inte klarar studierna lika snabbt jämfört med de som enbart studerade.

Sposetti, Salernib och Lucisano (2014) såg i sin studie att studenter som sökte till olika utbildningar många gånger redan var yrkesverksamma personer som sökte ökad kompetens inom sitt område, till exempel skol- eller sjukvårdspersonal.

Tidigare färdigheter från arbetet sammantaget med de nya kunskaperna från universitetet ökade kompetensen och resulterade i bättre arbetsprestation.

Studier rörande arbetsrelaterad stress eller för studenter mer generellt förekommer relativt frekvent som forskningsämne. Stevenson och Harper (2006) påtalar att reaktionen på stress är situationsbunden och kan hanteras på olika sätt av samma person beroende på kontexten, om det är på högskolan, arbetet eller med familjen. Att uppleva stress kan ha både positiva och negativa effekter på människor; en acceptabel stressnivå kan öka prestationen medan en hög stressnivå kan minska prestationen och över tid leda till ohälsa (Owen, et al, 2018). Prestation är ett ämne som denna studie inte kommer att beröra då det saknas information, om faktorer som exempelvis betyg, i empirin som behövs för att kunna utföra den formen av mätning.

Stressrelaterad ohälsa utgör ett ökat problem i samhället (Owen et al., 2018). Därför har denna studie som syfte att undersöka högskolestuderandes hälsa, välbefinnande och ekonomi. Studien kan kanske bidra till en ökad förståelse och möjlighet för stöd och förutsättningar för personer som väljer att yrkesarbeta under studietiden i framtiden.

Syfte

Syftet med studien är att undersöka skillnader mellan studerande på högskola som enbart studerar och de högskolestudenter som valde att yrkesarbeta parallellt med sina studier, hädanefter kallad för *enbart studerande och yrkesarbetande studenter*. Studien kommer undersöka om studiesituationen korrelerar med de olika gruppernas psykosociala situation. I avseende gällande samband mellan psykologiska och sociala förutsättningar genom att mäta upplevelse av hälsa, trötthet, stress och ekonomi.

Utifrån enkätfrågor är syftet att försöka få svar på anledningen till varför man enbart studerar eller väljer att yrkesarbeta parallellt med studierna samt vad som påverkar och hur studenterna upplever sin situation.

Frågeställning och hypoteser

Frågeställning 1: Vilka är de främsta orsakerna till att vissa högskolestudenter väljer att yrkesarbeta parallellt med studierna?

I tidigare forskning har bland annat Carlhed (2016) nämnt att studenter uppgett ekonomi som en anledning till varför de arbetade parallellt med studierna, och

även Schoffstall och Arndt (2014) uppger att argumentet för yrkesarbete är att tjäna pengar.

Hypotes 1: Personer som studerar och samtidigt yrkesarbetar gör det på grund av ekonomiska skäl.

Frågeställning 2. Skiljer sig grupperna enbart högskolestuderande och yrkesarbetande högskolestudenter åt med avseende på den psykosociala situationen i frågor om ekonomi, hälsa och stress?

I Schoffstall och Arendt (2014) rapport framkom ett negativt förhållande mellan mängden tid studenter yrkesarbetade och stress. En ökad stressnivå var ofta karakteristiskt för elever som försöker hitta balansen mellan studier och arbete. Owen et al. (2018) menar att om studenten upplever en hög rollkonflikt mellan arbete och studier bidrar det till att studenten får en sämre hälsa samt sämre välmående som kan leda till psykisk ohälsa. Tidigare studier har även visat på att arbete parallellt med studierna minskade tiden för återhämtning i form av bland annat sömn och motion (Callender, 2008).

Hypotes 2a: Personer som studerar och samtidigt yrkesarbetar upplever en högre påfrestning jämfört med enbart studerande gällande ekonomi.

Hypotes 2b: Personer som studerar och samtidigt yrkesarbetar upplever en högre påfrestning jämfört med enbart studerande gällande hälsa.

Hypotes 2c: Personer som studerar och samtidigt yrkesarbetar upplever en högre påfrestning jämfört med enbart studerande gällande stress.

Metod

Deltagare och urval

CSN:s urval. År 2017 var den totala populationen 225 078 studerande, där fördelningen var 65 % kvinnor och 35% män. För att belysa hela populationen inkluderade CSN samtliga som berättigar till studiestöd, även de studenter som inte nyttjade studiemedel. Dock med avgränsningen att studenten skulle, på minst halvtid, ha studerat både vår- och hösttermin under 2017 på olika former av vuxenutbildningar såsom kommunal vuxenutbildning, folkhögskola, yrkeshögskola, universitet samt högskola. Elever i grundskolan, gymnasieskolan eller annan liknande grundutbildning för barn eller ungdomar under 20 år exkluderades i studien. För utlandsstuderande

avgränsade CSN sin studie till studerande med studiemedel då det saknas uppgifter om utlandsstuderande utan studiemedel.

De studerande rekryterades genom stratifierat slumpmässigt urval, baserad på 2015 års svarsfrekvenser, i syfte att säkerställa att var och en av de utvalda grupperna, kön, ålder, utbildningsnivå samt studerande med respektive utan studiemedel, blev belysta med tillräckligt många svar. För grupper med tidigare lägre svarsbenägenhet beslutades det att ta ut ett större urval såsom män, yngre studerande samt studenter utan studiemedel.

Vid insamlingen av enkäten visade resultatet att 6189 studerande män och kvinnor från 20 år och äldre besvarade enkäten vilket gav en svarsfrekvens på 30 procent. Bortfallet kan förklaras med att det allmänna intresset att besvara enkäter i olika studier har sjunkit. Potentiella effekter av bortfall kan vara att resultatet blir skevt fördelat men även att resultatet, systematiskt över- eller underskattas. För att reducera de potentiella effekterna och öka validiteten samt reliabiliteten utförde CSN en bortfallsanalys. I den undersöktes bland annat vilka studienivå grupper och fördelning av kön som berördes av bortfallet samt de respondenter som hoppat över vissa frågor i enkäten. Effekten av det aktuella bortfallet uppskattas därför som marginell påverkan på resultatet samt att bortfallet hamnar inom felmarginalen för respektive resultat.

Föreliggande studies deltagare. Inklusionskriterierna var följande: respondenten skulle vara student på en högre utbildning (hädanefter kallad högskolestuderande) på 100 procent, studera på ett studieprogram och ej studera på distans.

Det totala antalet blev 3607 högskolestudenter och av dessa fanns ett bortfall på 170 respondenter (4,7%) då de inte besvarat de för uppsatsen relevanta frågorna i enkäten. Antalet respondenter som blev kvar som deltagare i studien var 3437 personer, fördelat på 42,1% män och 57,9% kvinnor. I den studerade populationen var åldersspridningen från 19 till 57 år. Majoriteten av respondenterna (88 %) var yngre än 35 år och flest antal deltagare fanns i åldersgruppen yngre än 24 år. Fördelningen bland högskolestudenter var 55,6 procent enbart studerande och 44,4 procent yrkesarbetande studenter (se tabell 1).

Av de högskolestuderande som yrkesarbetande parallellt med studierna arbetade hälften både vardagar och helger och övriga endast helg eller vardag.

Respondenterna delades sedan in i två undergrupper baserade på om de enbart studerade ($n=1910$) eller yrkesarbetande parallellt med studierna ($n=1527$). I

gruppen enbart studerande fanns 1071 kvinnor och 874 män och i gruppen yrkesarbetande student var det 965 kvinnor och 543 män.

Tabell 1. *Fördelning mellan enbart studerande och yrkesarbetande studenter (fråga 16).*

	Antal	Procent
Enbart studerande	1910	55,6
Yrkesarbetande student	1527	44,4
Total svarande	3437	100

Material

Data som ligger till grund för denna studie baseras på datamaterial från CSN:s egna register och rådata från en enkätundersökning som CSN genomförde 2017 vilket resulterade i rapporten “*Studerandes ekonomiska och sociala situation 2017*”. CSN har genomfört denna form av enkätundersökning vartannat år sedan 2007. Denna studie kommer att använda respondenternas svar på specifika frågor (se bilaga 1) och är en del av CSN:s enkät för att belysa högskolestuderandes situation utifrån om de enbart studerar eller yrkesarbetar parallellt med studierna.

Frågorna i CSN:s enkät var slutna med färdiga alternativ och i enstaka fall fick respondenterna skatta utifrån en likertskala vilket påstående som passade dem bäst i den specifika frågan. Enkäten hade följande teman; studiesituationen i allmänhet, studerandes hälsotillstånd samt ekonomi.

Utskickerna av enkäten gjordes av CSN på två olika sätt. Pappersenkät, med möjlighet att svara via en webbversion skickades till 3225 personer och enbart webbenkäten skickades till 17 216 personer ($n=20\ 441$). Insamlingen av enkätsvar pågick mellan september till och med december år 2017. CSN inkluderade flera olika vuxenutbildningar såsom Komvux och yrkeshögskola i sin undersökning. CSN:s materialet bestod inte enbart av högskolestuderande vilket var det sampel som denna studie hade som utgångspunkt.

Enkäten och rapporten i sin helhet, från CSN finns att hämta på följande adress:

<https://www.csn.se/download/18.24c009571623e413a5e25e/1521636341881/Rapport%20Studerandes%20ekonomiska%20och%20sociala%20situation%202017.pdf>

Tillvägagångssätt

Materialet erhöles från CSN:s senaste enkät och i form av en SPSS datafil innehållande empiri från deras studie från år 2017.

Kodning genomfördes för att exkludera alla andra respondenter förutom högskolestuderande på ett studieprogram och dela in dem i två grupperna; *endast studerande och yrkesarbetande studenter* till en oberoende variabel. I kodningen togs hänsyn till att respondenten studerade heltid på ett program på högskola, båda terminerna år 2017 (fråga 1, 2, 5, 6 och 16 användes).

Kön, ålder, stöd av familj, föräldrars studienivå och betalningsansvarig för barn är andra oberoende variabler som tagits i beaktande i studien. Beroende variabel som mättes var specifika frågor (se bilaga 1) från enkäten som handlade bland annat om hälsa, ekonomi och psykosociala situation.

Design och dataanalys

Studien som genomfördes var en kvantitativ enkätundersökning med en hypotetisk deduktiv metod. Data har i huvudsak analyserats på tre olika sätt, genom en 2x2x2 envägs- eller tvåvägs ANCOVA samt Chi-2 i statistikprogrammet IBM SPSS statistics 24. Den första oberoende variabeln var om respondenten var heltidsstuderande på högre utbildning under båda terminerna 2017 på ett studieprogram och utgjorde en mellanpersondesign. Den andra oberoende variabeln var respondentens svar om denne yrkesarbetande parallellt med studierna eller inte. Dessa utmynnade i de två primära grupperna för denna studie; *enbart studerande och yrkesarbetande studenter* och utgjorde en mellangrupsdesign. Den tredje oberoende variabeln var kön indelad i man/kvinna och utgjorde en mellangrupsdesign.

Beroende variabler var; ekonomi, hälsa, stress och trötthet. Specifika frågor ur enkäten selekterades (se bilaga 1) i avsikt att besvara studiens frågeställningar.

Då kausala slutsatser inte kan göras på en enkätstudie och då materialet var omfattande användes i vissas fall kovariat för att kontrollera vissa variabler.

De tre kovariat som användes vid ANCOVA och utgjorde en mellangrupsdesign.

1. Om respondenten var betalningsansvarig för barn.
2. Föräldrarnas högsta utbildningsnivå.
3. Åldersgrupper indelade i (1) < 24 år, (2) 25 - 35 år (3) > 35 år.

Signifikansvärdet sattes till $p < .05$ som rimligt värde i förhållande till val av design samt att hypoteserna är tvåsvansad.

Forskningsetiska överväganden

Det finns forskningsetiska principer i humanistiskt-samhällsvetenskaplig forskning där Vetenskapsrådet skrift God forskningssed (2017) beskriver de fyra skydden för individen. Dessa är informations-, samtycke-, konfidentialitets- och nyttjandekravet. Forskareetik handlar om tillförlitlighet på kvalitet i forskningen, ärlighet, respekt med deltagare och att ta ansvar för hela studien.

CSN har säkerställt att enkätsvaren som används i denna studie varit frivilliga och anonyma genom att informera respondenterna om deras rättigheter gällande sitt deltagande i samband med enkät utskicket. Respondenterna informerades om att samtycke skedde genom besvarad och returnerad enkät. CSN har även säkerställt anonymisering av empirin genom att exempelvis ta bort alla fritextsvar innan materialet blev överlämnat. På så sätt kan inte personlig information leda till en specifik respondent.

Denna studie har säkerställt att material inte varit tillgänglig för obehöriga och enbart använts för studiens ändamål.

Resultat

Statiska analyser har genomförts för att undersöka studiens frågeställningar och om det förelåg någon skillnad i hur två grupper, *enbart studerande vid högskola* och *yrkesarbetande studenter vid högskola*, självskattade sig utifrån specifika enkätfrågor. De oberoende variablerna i mätningen bestod av de demografiska grupperna: kön (män och kvinnor), ålder (yngre än 24 år, mellan 25 - 35, äldre än 35 år) och enbart studerande eller yrkesarbetande studenter (ja/nej). Som signifikansnivå valdes $p < .05$ för interaktionseffekt mellan bakgrundsfaktorerna och de oberoende variablerna. Endast signifikanta resultat kommer redovisas.

Varför väljer vissa studenter att inte arbeta under studietiden?

En deskriptiv frekvenstabell, där endast studerade var selekterade, visade på antalet svar för de olika alternativen till vad den främsta anledningen till att högskolestudenter väljer att *inte* yrkesarbeta ($n=1892$) under studietiden (fråga 17). Fördelningen bland de svarande var 1025 kvinnor (53,7%) och 885 män (46,3%). Resultatet (se tabell 2) visade att deltagarna ville koncentrera sig på studierna (47%) eller att studierna var för krävande även om önskan funnits att yrkesarbeta (23,8%).

Tabell 2. *Fördelningen av svaren i % på vilken den främsta orsaken till att man inte arbetar under studietiden (fråga 17).*

Varför inte arbeta under studietiden	Procent	Antal
Koncentrera sig på studierna	47	890
Studierna för krävande	23,8	451
Behöver inte mer pengar	7	132
Annat	6,8	128
Familjesituation	6,6	125
Vara med familj o vänner	3,6	69
Vill arbete men fick inget arbete	3,4	65
Vill arbete men ej p g a fri beloppsgräns	1,7	32
Total	100%	1892

Ett chi-2 test genomfördes för att undersöka samband mellan variablerna kön och varför studenter inte yrkesarbetar för gruppen *endast studerande*. Sambandet mellan dessa variabler var signifikant, $\chi^2(7, N=1891) = 87,65, p < .05$. (se tabell 3).

Tabell 3. *Fördelning mellan kön på varför man inte arbetar under studietiden (fråga 17).*

Varför inte arbeta under studietiden	Kön i %		
	Kvinna	Man	Totalt
Koncentrera sig på studierna	43,50	51,30	47,10
Studierna för krävande	28,30	18,60	23,80
Familjesituation	9,70	3,00	6,60
Vara med familj o vänner	4,00	3,20	3,60
Behöver inte mer pengar	4,70	9,60	7,00
Vill arbete men fick inget arbete	2,60	4,30	3,40
Vill arbete men ej p g a fri beloppsgräns	0,90	2,60	1,70
Annat	6,30	7,30	6,80
Totalt			100%

Därefter genomfördes ett chi-2 test för att undersöka samband mellan variablerna åldersgrupp och varför studenter inte yrkesarbetar för gruppen *endast studerande*. Relationen mellan dessa variabler var signifikant, $X^2(14, N= 1891) = 273,02, p < .05$. (se tabell 4).

Tabell 4. *Fördelning mellan åldersgrupp på varför man inte arbetar under studietiden (fråga 17).*

Varför inte arbeta under studietiden	Åldersgrupp %			Totalt %
	< 24	25 - 35	> 35	
Koncentrera sig på studierna	50,2	43,5	39,7	47,1
Studierna för krävande	26,7	21,8	13,9	23,8
Familjesituation	1,2	9,4	28,2	6,6
Vara med familj o vänner	3,1	3,7	6,2	3,6
Behöver inte mer pengar	9,3	4,2	1,9	7
Vill arbete men fick inget arbete	3	4,4	3,3	3,4
Vill arbete men ej pga fribeloppsgräns	1,2	2,8	1,4	1,7
Annat	5,4	10,1	5,3	6,8
Totalt				100%

Varför väljer vissa att yrkesarbeta under studietiden

En deskriptiv frekvenstabell, där *yrkesarbetande studenter* var selekterade, visade att den främsta orsaken till att högskolestuderande yrkesarbetande parallellt med sina studier (fråga 21) var kopplad till ekonomi ($n= 1509$). Över hälften av respondenterna uppgav en ekonomisk anledningen; att få extra pengar (33,2%) eller att ha råd att studera (25,1%) (se tabell 5).

Tabell 5. *Fördelningen av svaren i % på vilken den främsta orsaken till att man arbetar vid sidan av studierna var.*

Varför yrkesarbete parallellt med studierna?	Procent
Extra pengar	33,2
Ha råd att studera	25,1
Arbetslivserfarenhet	11,4
Ta mindre /avstå studielån	10,5
Utvecklande	5,1
Annat	4,8
Lättare få arbete	3,4
Ej beviljat studielån	3,1
Min "vanliga sysselsättning"	2,6
Mitt arbete kräver det	0,7
Min utbildning kräver det	0,1
Totalt	100%

Ett chi-2 test genomfördes för att undersöka samband mellan variabel kön och *yrkesarbetande student*. Sambanden mellan dessa variabler var signifikant, $X^2(10, N= 1508) = 29,34, p < .05$ (se tabell 6).

Tabell 6 *Fördelning mellan kön på varför man arbetar under studietiden (fråga 21).*

Varför yrkesarbete under studietiden	Kön i %		
	Kvinna	Man	Totalt
Ha råd att studera	24,50	26,30	25,10
Få extra pengar	35,10	30,00	33,30
Få arbetslivserfarenhet	10,60	12,90	11,40
Kunna ta mindre lån/avstå studielån	12,20	7,40	10,50
Lättare få arbete efter avslutade studier	3,30	3,50	3,40
Det är utvecklande	3,60	7,70	5,10
Arbetet är min "vanliga sysselsättning"	2,40	2,80	2,50
Mitt arbete/företag kräver det	0,80	0,60	0,70
Min utbildning kräver det	0,10	0,00	0,10
Inte beviljade studielån	2,40	4,20	3,10
Annat	5,00	4,60	4,80
Total			100,00%

Därefter genomfördes ett chi-2 test för att undersöka förhållandet mellan åldersgrupp och *yrkesarbetande student*. Relationen mellan dessa variabler var signifikant, $X^2(20, N= 1510) = 184,15, p < .05$ (se tabell 7).

Tabell 7. *Fördelning mellan åldersgrupp på varför man arbetar under studietiden (fråga 21).*

Varför yrkesarbete under studietiden	Åldersgrupp			Totalt %
	< 24	25 - 35	> 35	
Ha råd att studera	16,10	30,00	38,00	25,10
Få extra pengar	43,00	29,60	14,50	33,20
Få arbetslivserfarenhet	13,20	11,40	5,90	11,40
Kunna ta mindre lån/avstå studielån	10,80	9,50	12,70	10,50
Lättare få arbete efter avslutade studier	3,50	3,00	4,10	3,40
Det är utvecklande	7,00	4,10	2,30	5,10
Arbetet är min "vanliga sysselsättning"	0,60	2,90	7,70	2,60
Mitt arbete/företag kräver det	0,00	0,80	2,70	0,70
Min utbildning kräver det	0,00	0,00	0,50	0,10
Inte bevilja studielån	0,80	4,60	5,40	3,00
Annat	5,20	4,00	6,30	4,80
Totalt				100%

För att undersöka om faktorn *att vara betalningsansvarig för barn* (fråga 59) är associerad med valet att yrkesarbete under studietiden, genomfördes en envägs ANCOVA, där yrkesarbetande studenter var selekterade. Resultatet från ANCOVA:n med *yrkesarbetande studenter* som oberoende variabel med kovariatet *betalningsansvarig för barn* påvisade att ekonomiskt ansvar för barn hade en signifikant effekt [$F(1,1\ 361) = 5,98, p = .015$] på varför studenten valde att yrkesarbete parallellt under studietiden ($M = 3.26, SD = 2.71$) (fråga 21).

Ekonomi

En envägs ANCOVA analys gjordes för att undersöka hur de båda grupperna: *enbart studerande och yrkesarbetande studenter* upplevde sin ekonomi (fråga 29). Resultatet visade en signifikant huvudeffekt på hur ekonomin upplevdes i de två grupperna [$F(1, 3334) = 14.55, p < .001, \eta^2=0,004$]. Där 67,4 % upplevde den egna ekonomin som bra utifrån en sex-gradig skala, mellan mycket bra till mycket dålig. Enbart studerande ($M = 3,07, SD = 0,03$) och yrkesarbetande studenter ($M = 3,25, SD = 0,03$).

En signifikant huvudeffekt visades för variablerna kön och upplevelsen av ekonomi [$F(1, 3334) = 25.87, p < .001, \eta^2=0,008$]. Kvinnor ($M = 3.14, SD = 1.18$) uppgav att deras ekonomi var något sämre jämfört med männen ($M = 3.01, SD = 1.28$). Resultat för de båda grupperna: *enbart studerande och yrkesarbetande studenter* samt kön påvisade en signifikant interaktionseffekt [$F(1, 3334) = 3.93, p = .047, \eta^2 < 0,001$]. Studerande kvinna ($M = 3.14, SD = 1.18$) och studerande man ($M = 3.01, SD = 1.28$), yrkesarbetande kvinnlig student ($M = 3.40, SD = 1.18$) och yrkesarbetande manlig student ($M = 3.09, SD = 1.36$).

Hälsa

En frekvenstabell utfördes för de högskolestudenter ($n=3086$) som besvarade fråga 54 hur de *bedömer sin hälsa idag jämfört med innan studierna* 40,8 % att den var oförändrad och 34,5 % upplevde en försämrad hälsa och 24,7 % upplevde en förbättring av sin hälsa (se tabell 8).

Tabell 8. Hur bedömer högskolestudenten sin hälsa idag jämfört med innan studierna på nuvarande utbildning? (fråga 54).

Bedömer hälsa idag	Procent	Antal
Mycket bättre	8,3	255
Något bättre	16,4	507
Samma	40,8	1259
Något sämre	29,3	906
Mycket sämre	5,2	160

Total	100%	3086
-------	------	------

ANCOVA utfördes för att undersöka skillnaden mellan grupperna, enbart studerande och yrkesarbetande student, gällande hur studenten *bedömde sin hälsa i dag jämfört med innan de påbörjade nuvarande studier* (fråga 54). För att se om grupperna skiljde sig gällande ålder och kön så valdes kön som oberoende variabel och åldersgrupp som kovariat i analysen. Ett signifikant resultat visades för kovariat åldersgrupper [$F(1, 3122) = 19.42, p < .001, \eta p^2 = .006$]. Studenter under 24 år ($M = 3.11, SD = 0.9$), studenter mellan 25 - 35 år ($M = 3.09, SD = 1.06$) och studenter äldre än 35 år ($M = 2.82, SD = 0.98$). Inga andra signifikanta effekter observerades.

Trötthet

En flervägs ANCOVA utfördes, med oberoende variablerna kön och åldersgrupp medan betalningsansvarig för barn var kovariat, för att undersöka skillnaden mellan grupperna, *enbart studerande och yrkesarbetande student*, gällande i vilken utsträckning studenten *upplevde känsla av trötthet* (fråga 48 påstående 1). På en femgradig likertskala där respondenterna beskrev känslan av trötthet, från aldrig (1) till alltid (5). Resultatet visade [$F(1, 3112) = 90.86, p < .001, \eta p^2 = .028$] att kvinnor i båda grupperna självskattade sig mer trötta jämfört med män (se tabell 9). Oberoende variabel åldersgrupp var signifikant [$F(1, 3112) = 14.46, p < .001, \eta p^2 = .005$]. Studenter under 24 år ($M = 3.40, SD = 0.81$), studenter mellan 25 - 35 år ($M = 3.58, SD = 0.85$) och studenter äldre än 35 år ($M = 3.34, SD = 0.84$). Kovariat betalningsansvarig för barn påvisade en signifikant huvudeffekt [$F(1, 3112) = 39.73, p = .001, \eta p^2 = .013$] vilket indikerar på att betalningsansvar för barn påverkar personens trötthet. Inga andra signifikanta effekter observerades.

Tabell 9. Medelvärde för kvinnor och män i upplevelsen av trötthet under studietiden fördelat inom de båda grupperna enbart studerande och yrkesarbetande student.

Upplevelse av trötthet	Skala 1 - 5
Enbart studerande Kvinna	3,58
Enbart studerande Man	3,3
Yrkesarbetande student Kvinna	3,55
Yrkesarbetande student Man	3,27

Stress

En flervägs ANCOVA utfördes, med oberoende variablerna kön, åldersgrupp och stöd från familj. Kovariat var föräldrars utbildningsnivå (fråga 62) för att undersöka skillnad mellan oberoende variabeln studiegrupper: *enbart studerande och yrkesarbetande student*, gällande *upplevelse av stress under studietiden* (fråga 48 påstående 4). Respondenterna ($n = 3137$) skattade sig på en femgradiga likertskala, från aldrig (1) till alltid (5). Kvinnor uppgav att de var mer stressade jämfört med män vilket gällde i båda grupperna, enbart studerande och yrkesarbetande student (se tabell 10). Resultatet visade signifikans för kön [$F(1, 3081) = 114.04, p < 0.001$] Kvinnor ($M = 3.72, SD = 0.804$) och män ($M = 3.35, SD = 0.907$). Resultatet visade signifikans för åldersgrupp [$F(1, 3081) = 11.23, p < 0.001$]. Studenter under 24 år ($M = 3.11, SD = 0.93$), studenter mellan 25 - 35 år ($M = 3.09, SD = 1.06$) och studenter äldre än 35 år ($M = 2.82, SD = 0.982$). Inga andra signifikanta effekter observerades.

Tabell 10. Medelvärde för kvinnor och män i upplevelsen av stress under studietiden fördelat inom de båda grupperna enbart studerande och yrkesarbetande student.

Upplevelse av stress	Skala 1 - 5
Enbart studerande Kvinna	3,77
Enbart studerande Man	3,33
Yrkesarbetande student Kvinna	3,69
Yrkesarbetande student Man	3,4

Socialt stöd

Upplevelsen av stöd från familj och vänner kan inverka på studenternas psykosociala situation gällande stress därför utfördes en flervägs ANCOVA för att undersöka skillnaden mellan grupperna, *enbart studerande och yrkesarbetande student*, gällande *upplevelse av stöd från familj och vänner under studietiden* (fråga 14 påståande 4). Analysen innefattade oberoende variabel kön och kovariat åldersgrupp, för att se om de hade någon interaktionseffekt. Resultatet visade på huvudeffekt för enbart studerande jämfört med yrkesarbetande studenter [$F(1, 3418) = 9.69, p=.002, \eta^2 = 0,003$]. De respondenter som enbart studerade ($M = 3.98, SD = 1.19$) uppgav en något högre nivå av stöd från familj och vänner än respondenter som var yrkesarbetande parallellt med studierna ($M = 3.85, SD = 1.21$). En effekt visades för kön [$F(1, 3418) = 4.26, p=.04, \eta^2 = 0,001$] Där kvinnor upplevde ett högre stöd från familj och vänner ($M = 3.95, SD = 0.03$) jämfört med män ($M = 3.86, SD = 0.03$). Inga andra signifikanta effekter observerades.

Diskussion

I vår studie undersöktes om det fanns en anledning till att vissa högskolestudenter valde att yrkesarbete parallellt med studierna och andra inte. Vidare genomfördes en studie för att undersöka om det förelåg någon skillnad i hur de två

grupperna, *enbart studerande vid högskola* och *yrkesarbetande studenter vid högskola* upplevde stress, trötthet, hälsa och ekonomi under studietiden.

Studien visade att det var 55,6 procent som enbart studerade och uppgav som främsta orsak att de ville fokusera på studierna eller att studierna var så pass krävande att yrkesarbete under studietiden inte var möjligt. Värt att notera var att 3,4% av respondenterna, enbart studerande, sökt arbete men inte fått något arbete. Enbart studerande bestod till största delen av åldersgrupperna unga eller yngre studenter. De som arbetade parallellt med studierna kallad yrkesarbetande studenter (44,4%) uppgav ekonomiska skäl som huvudsaklig anledningen till varför de yrkesarbetade under studietiden, vilket styrks av Callender (2008) rapport att ekonomi är en anledning till arbete parallellt med studierna.

Det sammantagna resultatet stödjer därmed denna studiens första hypotes; *Personer som studerar och samtidigt yrkesarbetar gör det på grund av ekonomiska skäl.*

Över hälften av de yrkesarbetande studenterna uppgav att ha råd att studera eller få extra inkomst som anledning till varför de yrkesarbetade under studietiden. Tänkbara förklaringar till varför studenter kombinerar studier och yrkesarbete kan vara försörjningsbörd för sig själv och sin familj eller ha pengar till nöjen.

En högre påfrestning för yrkesarbetande studenter gällande ekonomi

Vår studie visade att majoriteten av högskolestudenterna upplevde sin ekonomi som bra. Mellan grupperna fanns en signifikant skillnad där yrkesarbetande studenter upplevde en sämre ekonomi jämfört med de som enbart studerade. Kvinnor i båda grupperna upplevde sin ekonomi något sämre än männens och gruppen yrkesarbetande kvinnliga studenter uppgav sin ekonomi som dålig. Det var flest kvinnor i vår studie som yrkesarbetade vilket styrks i Moreau och Leathwood (2006) rapport att kvinnor är mer benägna att arbeta parallellt under studietiden. Tidigare forskning har undersökt på vilket sätt studenters socioekonomisk bakgrund (Kingston, 2001) kan påverka ekonomin under studietiden. Deci och Ryans (2000) SDT teori är att samhörighet och stöd från familj och vänner kan vara en faktor som påverkar studenter. Enbart studerande och kvinnor i båda grupperna upplevde i högre grad stöd från familj och vänner vilket visade på en effekt på frågan om upplevelsen av sin ekonomiska situation. I vår studie framkom att föräldrars studiebakgrund inte hade någon effekt på

hur respondenterna i båda grupperna, upplevde frågan om ekonomi. En tänkbar anledning kan vara att föräldrars studienivå och ekonomiska förhållanden inte har samma betydelse som förr. I Sverige finns möjligheter till att studera oavsett socioekonomiska förutsättningar, genom bland annat intag via högskoleprov och studiestöd via CSN.

Hälften av alla högskolestuderande respondenter uppgav att de enstaka gånger under året besökte restaurang eller café, vilket kan tyda på avsaknad av ekonomiska förutsättningar, brist på tid eller att det inte är något personen prioriterar.

De sammantagna resultaten styrker därmed denna studiens hypotes 2a; *Personer som studerar och samtidigt yrkesarbetar upplever en högre påfrestning jämfört med enbart studerande gällande ekonomi.*

En högre påfrestning för yrkesarbetande studenter gällande hälsa

Resultatet visade att många av högskolestudenterna bedömde sin hälsa som bättre eller oförändrad idag jämfört med innan de började studera. Noterbart är att en tredjedel av studenterna upplever sin hälsa försämrad efter att de började studera. Resultatet visade att kvinnor i båda grupperna självskattade sitt hälsotillstånd, upplevelsen av stress och trötthet något sämre än männen. Moreau och Leathwood (2006) uppger i sin forskning att kvinnor generellt upplever mer stress vilket stämmer med denna studies resultat. Det fanns därmed en signifikans för kön och åldersgrupp, där yngre självskattade sin hälsa som sämre. Ingen signifikans fanns mellan grupperna rörande hälsa vilket gör att studiens hypotes 2b förkastas: *Personer som studerar och samtidigt yrkesarbetar upplever en högre påfrestning jämfört med enbart studerande gällande hälsa.*

En högre påfrestning för yrkesarbetande studenter gällande stress

Studien visade att det är vanligare med kvinnor som yrkesarbetar parallellt med studierna, vilket är en slutsats som vi personligen känner igen men det behöver inte betyda att självskattningen av stress är högre. I tidigare forskning har Moreau och Leathwood (2006) tagit upp aspekten kön, att kvinnor är mer benägna att arbeta under studietiden samt att kvinnor generellt upplever mer stress än män. Resultatet visade att kvinnor hade en högre nivå av upplevd stress än män i båda grupperna. Resultatet är inte helt oväntad med tanke på olika hälsorapporter som presenterats där stress och ohälsa är mest förekommande bland just kvinnor och ungdomar

(Folkhälsomyndigheten, 2018). Stress kan upplevas både positivt och negativt genom att för mycket stress kan leda till psykisk ohälsa. För yrkesarbetande studenter kan det innebära att de utsätts för unika stressorer såsom rollkonflikt mellan studie- och arbetskrav, vilket kan leda till en sämre hälsa (Owen et al. 2018). Därav blir högskolan en viktig plattform för studenters hälsa och välmående och behöver därför vara rustade att möta kommande behov. Tidigare studier visar på att arbete kan berika studietiden och öka det sociala nätverket (Wang, Kong, Shan & Vong, 2010). Deci och Ryans (2000) SDT teori var att stöd av familj och vänner inte nödvändigtvis var en faktor som påverkade den psykosociala situationen. Resultatet i denna studie visade att stöd från familj och vänner hade en effekt på stress. Ingen signifikans fanns mellan grupperna rörande stress vilket gör att studiens hypotes 2c förkastas: *Personer som studerar och samtidigt yrkesarbetar upplever en högre påfrestning jämfört med enbart studerande gällande stress.*

För- och nackdelar att yrkesarbeta under studietiden eller inte

Schoffstall och Arendt (2014) studie visade att anledningen till att yrkesarbeta under studietiden förutom att tjäna pengar var för att utveckla kompetens och få arbetslivserfarenhet. Vilket skulle göra studenten mer attraktiv på arbetsmarknaden när studierna var klara. Sposetti et al. (2014) menar att kombinationen av tidigare färdigheter från arbetet med nya kunskaper från studier ökade arbetsprestationen. Genom att studenten kunde praktisera den nya kunskapen direkt i arbetslivet och därmed öka sin kompetens. När företag söker nya medarbetare ses yrkeserfarenhet i regel som meriterande. En intressant iakttagelse var att få respondenter uppgav orsaken att *få arbetslivserfarenhet* (4,8%) på frågan varför de yrkesarbetar parallellt med studierna. En del yrkesstuderande uppgav att arbetsgivaren krävde att de studera. I Sposetti et al. (2014) studie framkom det att skol- och sjukvårdspersonal var bland de vanligaste områden där studenter redan var yrkesverksamma personer som ville öka sin kompetens inom sitt område. Det skulle kunna förklaras med att det är brist på personal i dessa yrken och därför blir det allt mer vanligt i Sverige att arbetsgivaren erbjuder sin personal möjligheten att studera på ett mer förmånligt sätt, exempelvis studier med lön eller arbeta deltid.

Studiestöd

I Sverige idag är det ca 45 procent av högskolestudenterna som yrkesarbetar parallellt med sina studier, vilket är en lägre siffra jämfört med länder som Storbritannien, USA och Australien där siffran är närmare 80 procent (Moreau & Leathwood 2006). En tänkbar anledning kan vara att Sverige erbjuder CSN för finansiering i form av lån och studiestöd. I flera andra länder bygger finansiering för studier på stipendium eller ekonomisk support från anhöriga. Om möjligheten till studiestöd genom CSN skulle försvinna i Sverige finns en risk att fler tvingas yrkesarbeta parallellt med studierna. Detta antagande förstärks av Moreau och Leathwood (2006) rapport som beskriver förändringen som skedde i Storbritannien när de gick från ett liknande system som i Sverige till stipendier och egen finansiering. Owen et al. (2018) påtalar en ökning för personer som arbetade under studietiden från 64 procent år 2003 till 75 procent 2018 i Storbritannien efter förändringen av studiestöd.

Slutsatsen är att yrkesarbetande studenter gör det av ekonomiska skäl och att de även känner en större påfrestning på sin ekonomi jämfört med enbart studerande. Resultatet visade ingen skillnad mellan grupperna för upplevelsen av hälsa och stress. Däremot fanns en skillnad främst mellan kön där kvinnor upplevde en högre nivå av stress och ohälsa.

Metoddiskussion

Tillgången till CSN:s rådata gav en större möjlighet att besvara denna studies frågeställningar. Med ett större urval ($n=3437$) ur populationen var intentionen att representativiteten blev större och med det en högre validitet och reliabilitet uppnås jämfört med om en egen enkät genomförts på en lokal högskola. Med ett så stort material fanns säkert flera möjligheter som hade kunnat nyttjas på fler sätt än vad som gjordes. Bland annat genom att använda fler frågeställningar och korsa flera frågor med varandra för att få ett starkare resultat. En aspekt som kan ha inverkat på resultatet är att författarna inte är yrkesmässiga utövare av kvantitativ forskning. Att ha begränsad erfarenhet kan ses positivt då vi gått in förutsättningslöst i arbetet med SPSS analyserna. För att inte missa några viktiga komponenter i det insamlade materialet har vi kontrollerat SPSS rapporterna flera gånger för att försöka undvika misstolkningar. Materialet har sedan diskuterats och mynnat ut i gemensamma analyser.

Resultatet visade att två hypoteser (2b, 2c) förkastades vilket var förvånande med tanke på den, för oss logiska, kausala slutsatsen att de studenter som yrkesarbetar fördelar sin tid och energi mellan arbete och studier vilket enbart studenter inte behöver göra. Detta borde bidra till att gruppen yrkesarbetande studenterna känner en större påfrestning. För att erhålla en fördjupad bild av frågeställningarna rörande stress och hälsa kan en kompletterande kvalitativ studie med djupintervjuer utföras för att titta på andra faktorer såsom studieresultat, sömn och motion.

Relevans för ämnesområdet

Psykiska besvär i form av symtom på depression, ångslan och stress är vanligare bland studenter jämfört med yrkesverksamma i samma åldersgrupp. Forskning visar att högutbildade upplevde mindre arbetstillfredsställelse jämfört med lågutbildade (Eskildsen, Kristensen & Westerlund (2004). Det är flertalet unga och kvinnor som upplever ohälsa och studerande på högskola är främst unga människor samt att andelen studerande är övervägande kvinnor. Nästan hälften av alla högskolestuderande jobbar vid sidan av studierna och anledningarna idag är ekonomiska skäl eller för att göra sig mer attraktiv på arbetsmarknaden när studierna är klara. Känner dagens studenter ett tvång att behöva yrkesarbete för att kunna finansiera sina studier om de vill studera? Är vårt studiestödssystem optimalt? Våra högskolestuderande är framtidens arbetskraft och det är av vikt att de inte drabbats av ohälsa innan de ens kommit ut på arbetsmarknaden. Här kan både högskola och arbetsgivare mötas för att se utmaningarna ur olika perspektiv som kan hjälpa och stötta studenterna.

Förslag på framtida studier

Arbetsmarknaden ställer idag krav på utbildad personal med rätt behörighet och kompetens. Frågan är om arbetsgivare och ansvariga för skolväsendet i Sverige är medvetna om de utmaningar som finns när studier och arbete ska kombineras. Komplexiteten bör tas i beaktande för att bygga förutsättningar för framtiden. Det skulle vara intressant att göra fortsatta studier på arbetsplatser för till exempel arbetsmotivation för de som studerar parallellt med arbetet. En annan intressant frågeställning är inom vilken yrkeskategori som yrkesarbetande studenten är verksamma i.

Om ekonomi är en anledning till att man yrkesarbetar parallellt med studierna, då är en fråga om CSN:s studiestöd är tillräckligt. Dagens studenter är morgondagens framtid.

Referenslista

- Calderwood, C., & Gabriel, A. S. (2017). Thriving at school and succeeding at work? A demands-resources view of spillover processes in working students. *Journal of Vocational Behavior, 103(B)*, 1-13. doi:org/10.1016/j.jvb.2017.07.010
- Callender, C. (2008). The impact of term-time employment on higher education students' academic attainment and achievement. *Journal of Education Policy, 23(4)*, 359-377. doi:10.1080/02680930801924490
- Carlhed, C. (2016). Resistances to scientific knowledge production of comparative measurements of dropout and completion in European Higher Education. *European Educational Research Journal, 16(4)*, 386-406. doi:10.1177/1474904116667363
- Centrala studiestödsnämnden (2018) *Studerandes ekonomiska och sociala situation 2017*. (Rapport 2018:3). Sundsvall: Centrala studiestödsnämnden. Hämtad 2019-02-18 från: <https://www.csn.se/download/18.24c009571623e413a5e25e/1521636341881/Rapport%20Studerandes%20ekonomiska%20och%20sociala%20situation%202017.pdf>
- Centrala studiestödsnämnden (2019) *Vårt uppdrag*. Hämtad 2019-02-18 från <https://www.csn.se/om-csn/vart-uppdrag.html>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry, 11(4)*, 227 - 268. doi:10.1207/S15327965PLI1104_01
- Eskildsen, J. K., Kristensen, K., & Westlund, A. H. (2004). Work Motivation and Job satisfaction in the Nordic Countries. *Employee Relations, 26 (2)*, 122 - 136. doi:10.1108/01425450410511043
- Folkhälsomyndigheten. (2018). *Psykisk ohälsa bland högskole- och universitetsstudenter kan förebyggas*. Stockholm: Folkhälsomyndigheten. Hämtad 2019-04-19 <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/p/psykisk-ohalsa-bland-hogskole--och-universitetsstudenter-kan-forebyggas/?pub=53659>
- Kingston, P. W. (2001). The Unfilled Promise of Cultural Capital Theory. *Sociology of Education, 74*, 88-99. doi:10.2307/2673255
- Moreau, M. P., & Leathwood, C. (2006). Balancing paid work and studies: working (-class) students in higher education, *Studies in Higher Education, 31*, 23-42. doi:10.1080/03075070500340135
- Oscarsson, E. (2015). *Akademikernas arbetsmarknad 2015*. Stockholm: Saco.

Hämtad från

<http://www.saco.se/globalassets/saco/dokument/rapporter/2015-akademikers-arbetsmarknad.pdf>

- Oviatt, D. P., Baumann, M. R., Bennett, J. M., & Garza, R. T. (2017) Undesirable Effects of Working While in College. Work-School Conflict, Substance Use, and Health, *The Journal of Psychology*, *151*(5), 433-452. doi:10.1080/00223980.2017.1314927
- Owen, M. S., Kavanagh, P. S., & Dollard, M.F. (2018). An Integrated Model of Work-Study Conflict and Work-Study Facilitation. *Journal of Career Development*, *45*(5), 504-517. doi.org/10.1177/0894845317720071
- Schoffstall, D. G., & Arendt, S. W. (2014). Benefits and Challenges. Encountered by Working Students, *Journal of Hospitality & Tourism Education*, *26*:1, 10-20. doi :10.1080/10963758.2014.880614
- Sposetti, P., Salernib, A., & Lucisano, P. (2014). Recognize Working Student Competence In The University Educational Path: A Model From. *Social and Behavioral Sciences*, *141*, 702-706. doi:10.1016/j.sbspro.2014.05.123
- Statistiska centralbyrån. (2018) *Utbildningsnivån i Sverige*. Stockholm: Statistiska centralbyrån. Hämtad 2019-04-02 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/utbildningsnivan-i-sverige/>
- Stevenson, A., & Harper, S. (2006). Workplace stress and the student learning experience. *Quality Assurance in Education*, *14* (2), 167-178. doi:10.1108/09684880610662042
- Wang, H., Kong, M., Shan, W., & Vong, S.K. (2010). The effects of doing part-time jobs on college student academic performance and social life in a Chinese society. *Journal of Education and Work*, *23*(1), 79-94, doi:10.1080/13639080903418402
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk- och samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Elanders Gotab.
- Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad 2019-02-19 från https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1529480532631/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Bilagor

Bilaga 1. Frågor från enkäten som studien använt.

1. Studerar du under både vår- och höstterminen 2017?
 1. Ja
 2. Nej

2. Var studerar du?
 1. I Sverige, på grundskolenivå, på komvux eller folkhögskola
 2. I Sverige, på gymnasienivå, på t.ex. Komvux eller folkhögskola
 3. I Sverige, på eftergymnasial nivå
 4. Utomlands

4. Varför började du studera på nuvarande nivå?
 1. För att det var självklart att jag skulle studera.
 2. För att öka mina chanser att få ett arbete.
 3. För att kunna söka vidare till högre studier.
 4. För att få ekonomisk stöd, t.ex. Studiemedel, så att jag kan försörja mig.
 5. För att det krävs utbildning för det jag vill arbeta med.
 6. För att bli mer allmänbildad och få större kunskaper.

5. Läser du i huvudsak på program?
 1. Ja
 2. Nej, jag läser i huvudsak fristående kurser.

8. I vilken omfattning studerade du under vårterminen 2017?
 1. Heltid.
 2. Deltid.

14. Upplever du att du får stöd i dina nuvarande studier från...
 1. Lärare och handledare?
 2. Andra studerande?
 3. Studievägledare och/eller karriärvägledare?
 4. Familj och vänner?

16. Arbetade du vid sidan av dina studier under vårterminen 2017?

1. Nej
2. Ja, på både vardagar och helger.
3. Ja, enbart på vardagar.
4. Ja, enbart på helger.

17. Vad var den huvudsakliga orsaken till att du inte arbetade vid sidan av dina studier?

1. Jag ville koncentrera mig på mina studier.
2. Jag ville egentligen arbeta men studierna var för krävande.
3. Min familjesituation gjorde att jag inte hade möjlighet att arbeta.
4. Jag ville vara med familj och vänner.
5. Jag behövde inte mer pengar.
6. Jag ville arbeta, men fick inget arbete.
7. Jag ville arbeta men gjorde det inte p.g.a fribeloppsgränsen.
8. Jag är pensionär.
9. Annan orsak, nämligen. (Exkluderad)

21. Vilken är den främsta orsaken till att du arbetade vid sidan av dina studier under vårterminen 2017?

1. Ha råd att studera.
2. Få extrapengar.
3. Få arbetslivserfarenhet.
4. Kunna ta mindre studielån/avstå från att ta studielån.
5. Lättare få ett arbete efter avslutade studier.
6. Det var utvecklande.
7. Arbetet var min huvudsakliga sysselsättning/"vanliga sysselsättning".
8. Mitt arbete/mitt företag krävde det.
9. Min utbildning krävde det.
10. Jag inte beviljas studiemedel.
11. Det fanns en annan huvudsaklig orsak, nämligen. (Exkluderad)

29. Hur upplever du att din ekonomi är under studietiden?

Mycket bra.

1. Bra.
2. Ganska bra.
3. Ganska dålig.
4. Dålig.
5. Mycket dålig.

46. Hur ofta brukar du ...

1. Gå på restaurang eller kafé?
2. Gå på pub eller nattklubb?
3. Träna/motionera?
4. Sovas mindre än 7 timmar per natt?
5. Umgås med vänner?
6. Vara tvungen att hoppa över frukost och/eller lunch?

48. I vilken utsträckning upplever du att du ...

1. Känner dig trött och hängig?
2. Känner dig ensam?
3. Känner dig deprimerad och ledsen?
4. Känner dig stressad?
5. Har besvär med sömnen?
6. Har svårt att slappna av?
7. Har svårt att koncentrera dig?
8. Har besvär med ångslan, oro eller ångest?
9. Undviker sociala umgängen/sammanhang?
10. Har ont i ryggen/nacken/axlar/skuldror?
11. Har ont i huvudet?
12. Har ont i magen?
13. Har ett tryck över bröstet och/eller hjärklappning?
14. Känner annan fysisk/psykisk obehag?

54. Hur bedömer du din hälsa idag jämfört med innan du började studera på nuvarande utbildningsnivå?

1. Mycket bättre

2. Något bättre
3. Samma
4. Något sämre
5. Mycket sämre

59. Har du ekonomiskt ansvar för barn?

1. Ja
2. Nej

62. Vilken är eller var dina föräldrars högsta utbildningsnivå?

1. Har inte studerat
2. Grundskola eller motsvarande.
3. Gymnasieskola eller motsvarande.
4. Högskola eller motsvarande.